

СИСТЕМА ТА КОМПЕТЕНЦІЯ ОРГАНІВ, ЩО МАЮТЬ ЮРИСДИКЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ, ЩОДО ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ

Робиться спроба комплексного аналізу системи органів, уповноважених виявляти земельні правопорушення у сфері містобудування, їх структури і компетенції. Відповідні питання досліджуються в контексті адміністративної та земельної реформ, які відбуваються в країні, з метою удосконалення практики реалізації завдань, що стоять перед відповідними органами.

Ключові слова: земельні правопорушення, сфера містобудівної діяльності, юрисдикція, юрисдикційні повноваження державних органів, структура, компетенція.

Черемис А. А. Система и компетенция органов, имеющих юрисдикционные полномочия относительно земельных правонарушений в сфере градостроительства

Делается попытка комплексного анализа системы органов, уполномоченных выявлять земельные правонарушения в сфере градостроительства, их структуры и компетенции. Соответствующие вопросы исследуются в контексте административной и земельной реформ, которые происходят в стране, с целью усовершенствования практики реализации задач, стоящих перед соответствующими органами.

Ключевые слова: земельные правонарушения, сфера градостроительной деятельности, юрисдикция, юрисдикционные полномочия государственных органов, структура, компетенция.

Cheremis Olexandr. Bodies with jurisdiction over the identification of land violations in the field of urban planning and the consideration of relevant cases: system and competence

Due to the fact that the authorities, as the relevant subjects of jurisdiction, today require particular attention, the author attempted not only to consider numerous normative acts, but also to carry out a comprehensive analysis of the bodies

authorized to detect land violations in the field of urban planning, through system and their competencies.

The existing problems of administrative and land reform, which are still ongoing, and also due to the high level of land violations in the field of urban planning, require a continuous review of the state of the normative acts that give certain powers to local self-government bodies in order to improve their practice. in realizing the tasks of the current legislation.

Keywords: *land violations, offenses in the sphere of urban development, jurisdiction, jurisdictional powers.*

Аналіз земельних правопорушень у сфері містобудування необхідно здійснювати шляхом поєднання досліджень земельно-правової природи, загальних засад юридичної відповідальності та правовідносин, що виникають в процесі містобудування. Обов'язком держави є захист відповідних цінностей, на які посягає земельне правопорушення у сфері містобудівної діяльності, відновлення порушених прав, забезпечення відшкодування шкоди, а також застосування до винних осіб заходів юридичної відповідальності.

Стан розробленості відповідної проблеми також слід оцінювати через призму трьох вищенаведених складових. Так, загальнотеоретичні аспекти юридичної відповідальності були предметом розгляду в працях В. Б. Авер'янова, О. М. Бандурки, Ю. П. Битяка, А. С. Васильєва та ін. Питанням земельних правопорушень приділялась увага в наукових дослідженнях Я. В. Брусенцової, М. В. Кучерявенка, Р. І. Марусенка, А. М. Мірошниченка, М. В. Шульги та ін. Однак комплексне монографічне дослідження відповідної проблеми здійснено в кандидатській дисертації Т. Б. Саркісової «Земельні правопорушення як підстава юридичної відповідальності».

Водночас питання земельного правопорушення саме в сфері містобудування як підстава юридичної відповідальності до цього часу не була предметом спеціального дослідження правознавців.

Аналіз земельних правопорушень в галузі містобудування не може бути повним без з'ясування системи органів, які відповідно до законодавства України мають юрисдикцію щодо

виявлення відповідних правопорушень та розгляду справ щодо них.

Земельний кодекс України¹ виділяє наступні категорії земельних правопорушень, у разі скоєння яких встановлюється відповідальність:

– невідповідність та недійсність укладених договорів купівлі-продажу, ренти, дарування, застави, обміну земельних ділянок (ст. 210 ЗК України), які повинні визнаватися недійсними за рішенням суду;

– самовільне зайняття земельних ділянок;

– використання сільськогосподарських угідь, забруднення їх радіоактивними та хімічним речовинами, стічними водами, засмічення відходами;

– проектування, розміщення, будівництво, введення в дію об'єктів, що негативно впливають на стан земель;

– невиконання вимог щодо використання земель за цільовим призначенням;

– перекручення та приховування від обліку, реєстрації, тощо, інформації про стан земель (розміри, кількість земельних ділянок);

– здійснення дій, які свідчать про знімання родючого шару ґрунту;

– відхилення від проектів землеустрою, тощо.

Певним чином з цим переліком перетинаються категорії правопорушень у сфері містобудування, визначені статтею 2 Закону України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності»², в якому зазначається, що суб'єкти містобудування, які є замовниками будівництва об'єктів (у разі провадження містобудівної діяльності), або ті, що виконують функції замовника і підрядника одночасно, (несуть відповідальність у вигляді штрафу за такі правопорушення, зокрема, виконання підготовчих робіт без повідомлення про початок їх виконання, а також наведення недостовірних даних у такому повідомленні; виконання будівельних робіт без повідомлення про початок їх виконання, а також наведення недостовірних даних у такому повідомленні, вчинене щодо

об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1); виконання будівельних робіт без отримання дозволу, тощо.

Суб'єкти містобудування, які виконують будівельні роботи, несуть відповідальність у вигляді штрафу, зокрема, за такі правопорушення: виконання підготовчих робіт без повідомлення про початок їх виконання; виконання будівельних робіт без повідомлення про початок їх виконання щодо об'єктів, будівництво яких здійснюється на підставі будівельного паспорта; виконання будівельних робіт без направлення повідомлення про початок виконання таких робіт; виконання будівельних робіт без отримання дозволу на їх виконання; виконання будівельних робіт з порушенням вимог будівельних норм, державних стандартів і правил або затверджених проектних рішень.

Вкрай важливим є закріплення ч. 6 ст. 2 Закону України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності»³ випадків настання відповідальності у вигляді штрафів для суб'єктів містобудування за вчинення ними таких правопорушень, як: невиконання приписів органів державного архітектурно-будівельного контролю (далі — ДАБК); недопущення посадових осіб органів державного архітектурно-будівельного контролю на об'єкти будівництва, підприємства будівельної галузі до виконання покладених на них функцій.

Частинами 10 та 11 вказаного Закону встановлено, що притягнення суб'єктів містобудування до відповідальності не звільняє їх від відшкодування заподіяної внаслідок правопорушення шкоди. Штраф може бути накладено на суб'єктів містобудування протягом шести місяців з дня виявлення правопорушення, але не пізніше як через три роки з дня його вчинення.

Виходячи з викладеного, ч. 1 статті 3 Закону України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності»⁴ визначає систему органів, уповноважених здійснювати розгляд справ про правопорушення у сфері містобудівної діяльності. Серед них слід назвати такі:

- виконавчі органи з питань ДАБК сільських, селищних, міських рад;
- структурні підрозділи з питань ДАБК міських державних адміністрацій;
- центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику з питань ДАБК та нагляду.

Державний контроль у сфері містобудівної діяльності покликаний попереджати і протидіяти порушенням містобудівного законодавства та здійснюється саме завдяки системі органів ДАБК. Відповідно до Закону України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності», а також до Положення про Державну архітектурно-будівельну інспекцію України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 9 липня 2014 року № 294⁵, державну політику з питань держархбудконтролю та нагляду реалізує Державна архітектурно-будівельна інспекція України⁶. Відповідний механізм здійснення контролю визначений Постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2011р. № 553 «Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю»⁷.

Однаково важливо визначити, що пункт 4 Постанови Кабінету Міністрів України від 9 липня 2014 року № 294 називає серед повноважень Державної архітектурно-будівельної інспекції України не лише узагальнення практики застосування законодавства з питань її компетенції з внесенням пропозицій щодо вдосконалення законодавчих актів, але й проведення перевірок відповідності підготовчих та будівельних робіт вимогам норм, стандартів, технічним умовам, своєчасності та якості проведення нормативно-технічної і проектної документації зйомки, наявності паспортів, актів та протоколів випробувань, іншої документації. У разі недодержання суб'єктами господарювання ліцензійних умов Інспекція може здійснювати провадження з господарської діяльності у вигляді приписів, які містять обов'язкові умови щодо усунення порушень вимог законодавства, усунення порушень ліцензійних умов. Цей орган може скасовувати та призупиняти дію прийнятих об'єктами

нагляду відповідно до визначених законом повноважень рішень, що порушують вимоги у сфері містобудівної діяльності, відповідно до чого складає протокол згідно з вимогами Кодексу України про адміністративні правопорушення⁸ та подальшим оприлюдненням такої інформації на веб-сайті Держархбудінспекції. Вона також складає акти перевірок, протоколи про вчинення правопорушень, розглядає справи про правопорушення із прийняттям відповідних рішень, накладає штрафи відповідно до вимог чинного законодавства; вправі здійснювати видачу дозволів, відмовляти у видачі дозволів зі здійснення (продовження) будівництва; приймати в експлуатацію закінчені будівництвом об'єкти з видачею сертифікатів (або відмовляє у їх видачі), здійснює реєстрацію декларацій, що засвідчують готовність об'єкта до експлуатації, вносить відповідні зміни до них або скасовує їх реєстрацію. Інспекція вправі реєструвати документи у єдиному реєстрі документів, що надають право на виконання відповідних робіт; здійснює розгляд рішень з питань реєстрації декларації про готовність об'єктів та (або) притягає до відповідальності осіб, винних у здійсненні правопорушень; може ініціювати та здійснювати притягнення посадових осіб до дисциплінарної відповідальності, а також вносити звернення про звільнення таких осіб; контролювати виконання виданих нею приписів; вправі організувати не лише навчання, але й підвищення кваліфікації, підготовку та перепідготовку фахівців тощо.

Не зайвим буде звернути увагу на те, що згідно з частиною 2 статті 7 Закону України 3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності»⁹ у разі не утворення виконавчих органів з питань ДАБК, повноваження таких органів може покладатися на центральний орган виконавчої влади через відповідних головних інспекторів будівельного нагляду.

На наш погляд, встановлені норми мають суто адміністративну юрисдикцію щодо справ про правопорушення у діяльності з містобудування. Такими справами є дії або бездіяльність юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців, які призвели до невиконання або неналежного виконання вимог, встановле-

них земельним законодавством, будівельними нормами, державними стандартами і правилами. За відповідні правопорушення можуть застосовуватися різні види юридичної відповідальності (цивільно-правова, кримінальна, адміністративна, дисциплінарна). Найпоширенішим серед них видом є адміністративна відповідальність¹⁰.

Вказану думку слід підсилити ст. 2 Закону України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності», в якій вказано, що особи, які здійснюють будівельну діяльність, за відповідні правопорушення несуть адміністративну відповідальність у вигляді штрафів. Нагадаємо, що штрафи можуть бути накладені на фізичних та юридичних осіб, причому фактичне віднесення (або не віднесення) до юридичної особи, не позбавляє права органу оскаржувати їх дії¹¹.

Відповідно до частини 2 статті 3 Закону України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності», від імені органів ДАБК штраф можуть накладати керівники відповідних виконавчих органів, керівники структурних підрозділів з питань ДАБК Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій та головні інспектори будівельного нагляду.

Таким чином, у разі вчинення правопорушень посадові особи органів ДАБК, згідно з їх функціональними обов'язками, вправі складати та підписувати протоколи про правопорушення у сфері діяльності, що нами розглядається (ст. 96, 96¹ КУпАП), та подавати матеріали справи посадовій особі органу ДАБК, яка уповноважена розглядати справу про правопорушення з метою притягнення винного до відповідальності та накладати штраф протягом 3-х днів після його складення (п. 15 Постанови КМУ № 244 «Про затвердження Порядку накладення штрафів за правопорушення у сфері містобудівної діяльності»). У разі будь-яких перешкод, контролюючі органи вправі притягувати до відповідальності правопорушників та разом з правоохоронними органами вжити всіх необхідних заходів¹².

Процедура оскарження дій посадових осіб є судовою з винесенням повідомлення про таке оскарження протягом п'ятнад-

п'яти днів до органу, який виніс постанову (ст. 5 ЗУ «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудування»).

Під час вирішення деяких категорій справ, наприклад, щодо самочинного будівництва, відбуваються події, коли необхідно при виявленні незаконного будівництва скласти припис. Як наслідок, подібні категорії справ неоднаково вирішуються з визначення позивачами предмету позову та наявності підстав для знесення незаконного та самочинного будівництва.

Слід зауважити, що згідно з частинами 1 та 2 ст. 38, ч. 3 ст. 41 Закону України № 3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності»¹³ органу ДАБК надано повноваження видавати припис про усунення порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм, державних стандартів і правил у разі, зокрема, виявлення факту самочинного будівництва об'єкта, перебудова якого з метою усунення істотного відхилення від проекту або усунення порушень законних прав та інтересів інших осіб, істотного порушення будівельних норм є неможливою. У вказаному приписі визначається строк для його добровільного виконання.

У разі якщо особа в установлений строк добровільно не виконала вимоги, встановлені у приписі, орган ДАБК подає позов до суду про знесення самочинно збудованого об'єкта та компенсацію витрат, пов'язаних з цим.

Аналізуючи зміст ч. 1 ст. 38 та п. 3 ч. 3 статті 41 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», Вищим адміністративним судом України зроблено певні висновки, що органи ДАБК у разі виявлення факту самочинного будівництва об'єкта, перебудова якого з метою усунення істотного відхилення від проекту або усунення порушень законних прав та інтересів інших осіб, істотного порушення будівельних норм неможлива, уповноважена посадова особа органу ДАБК уповноважена та зобов'язана видати припис про усунення порушень, у тому числі шляхом знесення самочинно збудованого об'єкта. Тобто вказаний припис є обов'язковою передумовою для можливого звернення контролюючого органу до суду на підставі невиконання вимог про знесення самочинного будівництва¹⁴.

Постанови, які складають зазначені посадові особи, є виконавчими документами та підлягають виконанню в установленому порядку. У разі несплати штрафу у визначений термін, другий примірник надсилається органу державної виконавчої служби для примусового виконання постанови (ч. 3 ст. 4 ЗУ «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудування»).

Під час розгляду справи, який відбувається протягом 15 днів з дня одержання протоколу про правопорушення, посадова особа, до повноважень якої належить розгляд, під час підготовки, повинна з'ясувати наступне: 1) чи належить до її компетенції розгляд цієї справи; 2) правильність складення протоколу та інших матеріалів справи; 3) чи здійснено відповідним чином сповіщення суб'єкта містобудування, щодо якого був складений протокол, в якому вказано час та місце розгляду справи; 4) чи були витребувані додаткові матеріали; 5) чи підлягають задоволенню клопотання суб'єкта містобудування або інших осіб. Більш того, посадові особи ДАБК уповноважені під час розгляду справи з'ясувати чи було вчинено правопорушення, чи має відповідати цей суб'єкт містобудування за його вчинок, чи підлягає такий суб'єкт до притягнення, визначити інші обставини, які б свідчили про можливість правильного вирішення справи.

Результатом розгляду справи може бути винесення постанови про накладання штрафу або про закриття справи.

Аналіз юрисдикційних повноважень органів ДАБК щодо виявлення земельних правопорушень в сфері містобудування та розгляду відповідних справ, дозволяє зробити висновок про те, що подекуди нормативні приписи різних актів дублюють один одного, або навіть є взаємно суперечливими, що знижує ефективність їх застосування. Розбіжність, наприклад, вбачається в тому, що у переліку порушень земельного законодавства, за які настає адміністративна відповідальність, різні нормативні акти дають різні формулювання одних і тих самих протиправних дій, тим самим ускладнюючи процедуру притягнення до відповідальності за певні земельні правопорушення.

Зрештою, можемо зробити висновки щодо заходів з метою профілактики та запобігання земельним правопорушенням,

зокрема, шляхом посилення відповідальності за порушення вимог законодавства у розглянутій нами сфері.

Вважаємо важливим, щоб це відбувалося не лише шляхом збільшення розмірів стягнень та їх диверсифікації, але й проведенням певної профілактики вчинення земельних правопорушень, застосуванням відновлювальних заходів впливу, які б слугували не лише запобіганню самовільному захопленню чи незаконному вилученню земель, але й доведенню земельних ділянок до стану, який би свідчив про здатність у їх подальшому використанні навіть після проведення (закінчення) незаконних будівельних (розвідувальних) робіт.

Слід зазначити, що важливе значення для проведення повної та ефективної перевірки органами ДАБК має закріплене ст. 41 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» право посадових осіб органів ДАБК безперешкодного доступу до місць будівництва об'єктів та до об'єктів, що підлягають обов'язковому обстеженню під час перевірки¹⁵.

Також п. 5 Положення про Державну архітектурно-будівельну інспекцію України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 9 липня 2014 року № 294¹⁶, передбачено право під час проведення планових і позапланових перевірок не тільки на безперешкодний доступ до місць будівництва об'єктів, приміщень, але й документів та матеріалів, необхідних для проведення перевірки.

Однак, незважаючи на досить широке коло повноважень, наданих чинним законодавством органам та посадовим особам ДАБК, виникають значні проблеми у втіленні цих прав на практиці.

Так, відповідно до п. 9 Постанови Кабінету Міністрів України від 23.05.2011р. № 553 «Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю»¹⁷ передбачено, що державний архітектурно-будівельний контроль здійснюється у присутності суб'єктів містобудування або їх представників, які будують або збудували об'єкт будівництва.

З одного боку ця норма служить певною гарантією для недопущення зловживання посадовими особами ДАБК при

проведенні таких перевірок, але з іншого боку це завдає неабияких складнощів для проведення цих перевірок.

На практиці це виглядає таким чином, що згідно з п. 12 зазначеної Постанови № 533 посадові особи органу ДАБК під час здійснення державного контролю зобов'язані надсилати повідомлення про проведення перевірки суб'єкту містобудування, щодо якого здійснюється такий контроль, рекомендованим листом та/або за допомогою електронного поштового зв'язку або вручати особисто під розписку керівнику суб'єкта містобудування чи його уповноваженій особі із зазначенням дати початку та дати закінчення перевірки не пізніше ніж за десять днів до її початку¹⁸.

Однак, відповідно до п. 13 Постанови № 553¹⁹ суб'єкт містобудування, щодо якого здійснюється державний архітектурно-будівельний контроль, має саме право бути присутнім під час здійснення цього контролю та це не є його обов'язком.

Пунктом 14 Постанови № 553²⁰ передбачено перелік обов'язків суб'єкта містобудування, щодо якого здійснюється державний архітектурно-будівельний контроль, серед яких обов'язок бути присутнім під час його здійснення відсутній, як й відсутня чітко визначена відповідальність за це. Зазначено лише про обов'язок допускати посадових осіб органу ДАБК до проведення перевірки, однак відсутність самого суб'єкта при проведенні відповідної перевірки не є створенням ним перешкоджання в її проведенні.

Як вже зазначалося вище, державний архітектурно-будівельний контроль здійснюється у присутності суб'єктів містобудування або їх представників, які будують або збудували об'єкт будівництва.

Таким чином, суб'єкт містобудування, попередньо знаючи про дату та строки здійснення контролю, не маючи чітко закріпленого обов'язку бути присутнім при його здійсненні, може нехтувати цим правом та взагалі не з'явитися під час проведення перевірки, що унеможливорює її подальше здійснення.

Пунктом 12 Постанови № 553²¹ зазначено, що у разі відсутності суб'єкта містобудування, якому у визначений цим

Порядком строк надіслано повідомлення про проведення перевірки, або його уповноваженої особи (за довіреністю) на об'єкті під час перевірки складається відповідний акт.

У багатьох випадках на практиці вся ситуація у кращому випадку зводиться до того, що у подальшому вказаний орган контролю направляє лист до правоохоронних органів, в якому зазначається про необхідність сприяння у забезпеченні присутності таких суб'єктів під час здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та й на цьому все закінчується.

Окрім того, статті 35, 36, 39¹ Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»²² містять чітко визначений вичерпний перелік підстав скасування відповідним органом ДАБК права на початок виконання підготовчих або будівельних робіт, набуто на підставі поданого повідомлення, зокрема, у разі подання замовником заяви про скасування відповідного повідомлення, отримання відомостей про ліквідацію юридичної особи, що є замовником, встановлення під час перевірки порушень вимог містобудівної документації, містобудівних умов та обмежень, невідповідності об'єкта будівництва проектній документації на будівництво такого об'єкта та вимогам будівельних норм, стандартів і правил, порушень містобудівного законодавства у разі невиконання вимог приписів посадових осіб органів ДАБК.

Отже, відмова суб'єкта містобудування, щодо якого здійснюється державний архітектурно-будівельний контроль, у допуску посадових осіб органу ДАБК до проведення перевірки або навіть його фактична відсутність при проведенні такої перевірки, не є підставою для скасування відповідним органом ДАБК права на початок виконання підготовчих або будівельних робіт.

Вказані випадки роблять існуючу систему контролю малоефективною, а відсутність певних чітко закріплених обов'язків надає можливості суб'єкту містобудування нехтувати наданими їм правами та всіляко зловживати ними з метою ухилення від передбаченої законодавством відповідальності.

Таким чином, вважаємо, що в умовах сьогодення необхідні дієві заходи у відповідь порушнику, зокрема, слід впровади-

ти обов'язок суб'єкта містобудування, якого завчасно у відповідності до вимог законодавства попереджено про проведення відповідного державного архітектурно-будівельного контролю, бути присутнім у визначений час при проведенні такого контролю, а також посилити відповідальність у разі невиконання вказаного обов'язку аж до розширення повноважень органу контролю скасовувати відповідне право на початок виконання підготовчих або будівельних робіт у разі такого невиконання.

1. *Земельний кодекс України* (редакція від 12.04.2018). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> 2. *Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності*: Закон України від 14.10.1994 № 208/94-ВР (редакція від 10.06.2017). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/208/94> 3. Там само. 4. Там само. 5. *Про затвердження Положення про Державну архітектурно-будівельну інспекцію України*: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 липня 2014 року № 294 (редакція від 15.03.2018). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/294-2014-%D0%BF> 6. *Брусенцова Я.* Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері містобудування. Харків: Фактор, 2016. 72 с. 7. *Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю*: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2011 р. № 553 (редакція від 10.06.2017). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/553-2011-%D0%BF> 8. *Кодекс України про адміністративні правопорушення* (редакція від 29.04.2018). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> 9. *Про регулювання містобудівної діяльності*: Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI (редакція від 20.04.2018). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3038-17> 10. *Битяк Ю. П., Зуй В. В.* Адміністративне право України: навч. посібник. Харків: Одисей, 1999. С. 121; *Пахомов В. В.* Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері земельних відносин // Наше право. 2015. № 6. С. 473; *Шулга М. В.* Особливості юридичної відповідальності у земельному праві // Правова доктрина — основа формування правової системи держави: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю НАПрН України та обговоренню п'ятитом. моногр. «Правова доктрина України», Харків, 20–21 листоп. 2013 р. / Нац. акад. прав. наук України. Харків, 2013. С. 469. 11. *Правопорушення у сфері містобудівної діяльності. Аналіз судової практики.* URL: <https://lawyerkhmelnytsky.wordpress.com/2016/03/31/pravororushennya-u-sferi-mistobudivnoyi-diyalnosti/> 12. *Про затвердження Порядку накладення штрафів за правопорушення у сфері містобудівної діяльності*: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.1995 № 244 (редакція від 10.06.2017). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/244-95>

13. *Про регулювання містобудівної діяльності:* Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI (редакція від 20.04.2018). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>. **14.** *Ухвала Вищого адміністративного суду України № К/800/30474/14 від 25 листопада 2014 р. (категорія справи № 820/5106/13-а).* URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41822184>. **15.** *Про регулювання містобудівної діяльності:* Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI (редакція від 20.04.2018). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>. **16.** *Про затвердження Положення про Державну архітектурно-будівельну інспекцію України:* Постанова Кабінету Міністрів України від 9 липня 2014 року № 294 (редакція від 15.03.2018). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/294-2014-%D0%BF>. **17.** *Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю:* Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2011р. № 553 (редакція від 10.06.2017). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/553-2011-%D0%BF>. **18.** Там само. **19.** Там само. **20.** Там само. **21.** Там само. **22.** *Про регулювання містобудівної діяльності:* Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI (редакція від 20.04.2018). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>.

Cheremis Olexandr. Bodies with jurisdiction over the identification of land violations in the field of urban planning and the consideration of relevant cases: system and competence

Due to the fact that the authorities, as the relevant subjects of jurisdiction, today require particular attention, the author attempted not only to consider numerous normative acts, but also to carry out a comprehensive analysis of the bodies authorized to detect land violations in the field of urban planning, through system and their competencies.

The existing problems of administrative and land reform, which are still ongoing, and also due to the high level of land violations in the field of urban planning, require a continuous review of the state of the normative acts that give certain powers to local self-government bodies in order to improve their practice. in realizing the tasks of the current legislation.

The purpose of the article is to analyze the violation of land legislation in the field of urban development, as well as to clarify the powers of the State Architectural and Construction Inspectorate to counteract this offense and develop an effective legal mechanism for overcoming it.

The author also determines the competence of different the state control bodies, through which the state policy in the urban development area is implemented.

Keywords: land violations, offenses in the sphere of urban development, jurisdiction, jurisdictional powers.